

reflektor

Rendhagyó Szócs Géza-interjú | Bulvárdívák befolyása | Török párt Németországban

„Képesek vagyunk az önkorrekcióna is”

Szívszorító a köztvé leépülése, a kormány médiapolitikája kudarc – mondja Szócs Géza. A miniszterelnök főtanácsadója szerint az európaiak fenyegetett bennszülöttek lettek a saját földrészükön, és az igazi menekültekre nem jellemző az erőszakosság.

ZSUPPÁN ANDRÁS [zsuppan.andras@hetivalasz.hu]

A *Heti Válasz* 15 éves fennállása alkalmából elindított interjúsorozatunkban a konzervatív értelmiség meghatározó személyiségeit szólaltatjuk meg. Ennek

jegyében kértünk interjút Szócs Géza író-tól. A miniszterelnök kulturális főtanácsadója, a milánói világkiállítás miniszteri biztosa, korábbi kulturális államtitkár ar-

ra vállalkozott, hogy írásban válaszol az általunk megfogalmazott kérdésekre: így született meg a világ- és hazai kultúrpolitikai kérdéseket körüljáró esszéfűzér.

Fotó | Sebestyén László

A népvándorlásról

Amikor olvastam a *Heti Válasz* címlapján, hogy interjú *Thilo Sarrazinnal*, aki megjövendölte a migrációs krízist, szerénytelenül arra gondoltam: én több mint két évtizeddel korábban megjósoltam, például az 1994-es *Magyar Szemlében*. Mások persze még régebben felismerték, mire számíthatunk – vajon ki és mikor fogja megkövetni *Oriana Fallacit*, aki iszlám tematikában látnoknak bizonyult –, de azt hiszem, honi viszonyaink közepete én voltam az első, aki felfigyelt arra, hogy itt súlyos fenyegetéssel kell számolnunk.

A migráció lényegét tekintve: nincs benne semmi, ami váratlan vagy természetellenes volna. Ezek az emberek – nyugodtan beszélhetünk tömegekről – a maguk értékeit akarják elterjeszteni és továbbörökíteni. Saját utódaiknak ugyanúgy, mint a megtérített tévelygőknek. Az iszlám hit harcosai, kalifái, szultánjai, nagyvezírei, pasái, janicsárjai, bégjei, beglerbégjei és agái megpróbálkoztak ezzel korábban is, legalább kétszer. Ugyanezt tették a hunok, a vikingek, a kereszties lovagok meg a konkvisztádorok, hadd ne folytassam. Most mi vagyunk a bennszülöttek, akiket előzőlnek.

Európa védtelen akar lenni – mindegy, hogy kivel szemben. Csak jöjjön valaki, és vessen véget ennek, amit lestrapált gyűjtőszóval Európának neveznek.

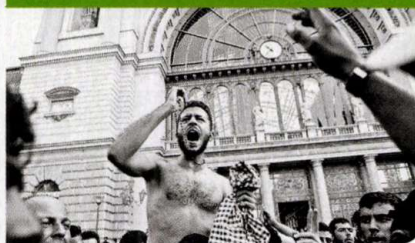
Ebben a történetben minden paradoxális. Az ifjú muzulmán terrorista, akinek példaképe az iszlámofób norvég tö-

meggyilkos. A nemzetközi nagytőkével és holdudvarokkal állítólag együtt lélegző média, mainstream megmondóembereivel, akik akár a politikai szakadéka is képesek betaszítani a német kancellárt, egész Európa stabilitásának kulcsszereplőjét. Paradoxális, hogy szívélyes mosollyal invitáljuk falakon belülré az iszlám harcosokat, akikről pontosan tudjuk, hogy előbb-utóbb – ha nem ők, akkor a fiaik – zsinagógákat fognak robbantani. Paradoxont hordoznak a magánéleti másság szenvedélyes zászlóvivői, akik pontosan tudják, hogy egy olyan kultúra és normarend európai expanziójában segédkeznek, amelynek bevallott szándéka a meleg büszkeséget, a meleg életérzést és a meleg hajlamokat gyökerestől kiirtani. Vagy itt vannak a feminista aktivisták, akik riadót fújnak, ha egy családapa verbális erőszakra vetemedik családja körében, s akik tisztában vannak vele, hogy a női méltóság elleni hányféle brutalitásnak vetik meg éppen ebben a pillanatban az ágját.

Mindenki gyanítja, aki olvasta *Homéroszt*, hogy a dorbézoló kérők előbb-utóbb vinni akarják a ház asszonyát, paradoxálisan épp a faló szellemi atyjának feleségét. Apropos, faló. Ha a beszivárgók száma eléri a kritikus tömeget, akkor a még meglévő önvédelmi reflexek önkontroll nélküli explóziójában nem fog-e elkezdődni a polgár- vagy akár milyen háború? Ne legyen úgy.

De ahhoz, hogy ne legyen úgy, ki kell nyitni a falovat, bele kell pillantani, mi történik, mit főznek benne.

A menekülőkről és az emberségről

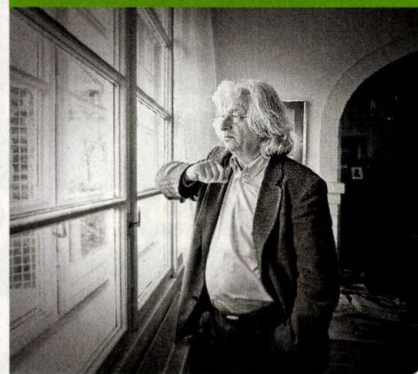
És szeretném tisztázni, hogy egész életemben a menekültek oldalán álltam.

Akkor is, ha román menekültek ellátását kellett szervezni Magyarországon, és akkor is, ha keletnémeteken kellett segíteni, vagy kínai letelepedni akaróknak. Szeretném, ha minél több koptot, szíriai keresztényt, üldözött buddhistát vagy tűzimádó hitű perzsát fogadnánk be, sőt még tudóveszes tamil öreganyók is menedékhez jutnának itt, ha tölem függne.

A menekült azonban – az igazi menekült – élet-halál harcaiban olyan viselkedésformákat sajátított el, amelyekre nem jellemző az erőszakosság.

A követelés. Az elégedetlenség. A kész helyzetek taktikája. (Itt vagyunk, és kész.) A menekült nem ilyen, mint ezek a migránsok. Akikkel én korábban találkoztam, nem ilyenek voltak.

Esterházy Péter halálára

Esterházy távozása amiatt is külön veszteség, mert ahhoz a nemzedékhez tartozott, amely – a *Mozgó Világ*, majd a korai *Hitel* szerzői gárdája s a hozzájuk kötődő művészholdudvar révén – közös célok és élmények birtokosa volt. Hagyjuk a múlt időt: birtokosa. Ez még akkor is egyfajta párbeszédre való hajlandóságot és konszenzusképességet hordoz, ha a hajdani csapat valamelyik játékosát árulónak minősítik az egykori csapattagok (vagy egy részük).

A közös kudarcok, győzelmek, küzdelmek mégiscsak közös pozitív emlékek.

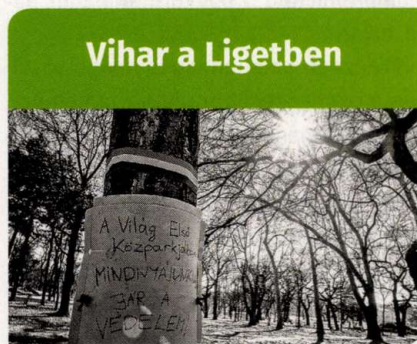
Ez kétségtelen lehetőség, sőt esély arra nézve, hogy ezek a szereplők – ha ismét történelmi helyzet dörömbölne a nemzet kapuján, ironikusan fogalmazva – megint egyszer leüljenek egyazon asztal mellé, pontosabban körbeüljék, hiszen kerekasztalra gondolunk, nemde.

Minél kevesebben maradnak ezek a nagy formátumú egykori bajtársak, és minél inkább átveszik helyüket az új undokak, az underdogok, a túlkompensáló újonnan jöttek, akik semmiféle korábbi érdemmel nem bírnak, és ezt hangerővel és asztalcsapkodással remélik elfedni – annál kevésbé látom esélyét egy ilyen szellemi értelemben vett kerekasztalnak, bármekkora krízis fenyegetessen is.

És itt el kell mondanom: ha nincs a váratlanul gyorsan megtörtént rendszer-váltás, ha *Brezsnyev*, *Csernyenko*, *Andropov*, *Kádár* és *Grósz* elvtársak még néhány évvel vagy évtizeddel tovább maradnak életben és hatalomban, ha ma is előttünk álló feladat volna a rendszerváltás, akkor együtt szervezkedne *Demszky* és *Csurka*, *Krassó* és *Csengey Dénes*, *Orbán Viktor* meg *Tamás Gáspár Miklós*. Ugyanazokban a lapokban publikálna *Csoóri* és *Kenedi János*, összejárná *Konrád* és *Kodolányi*, *Esterházy* és *Alexa Karcsi*, *Nagy Gáspár* és *Eörsi István* meg *Mészöly Miklós*. Ha közben nem temették volna el legtöbbszörüket.

De mivel eltemették, ez csak szimpla kis gondolatkísérlet marad, melynek célja rámutatni, hogy „az egykoriak” alighanem máig megőrizték/megőrizték volna kerekasztal-képességüket. Ha nagyon nagy lenne a baj. Mint egykori szövetségeseink. Ami engem illet: bármikor szívesen leülnék *Harasztival*, *Demszky*vel, *Rajk Lacival*, *Heller Ágnessel*. (Itt hadd hivatkozzam rá, hogy a róla és *Vajda Mihályról* kolportált vádakkal szemben talán az egyetlen kormányzati politikusként emeltem szót. Bármit csináljon egyébként rosszul *Heller*, vannak érdeimei, amelyeket nem lehetséges ignorálni.) Szóval bármikor részt vennék egy

kerekasztalon, *Hellerrel*, *Hillerrel*, *Kovács Lászlóval*... De a politikai és szellemi liliputiakkal értelmetlennek látom dialógust folytatni. Nem mondanék nemet egy ilyen kerekasztalra sem, de minden illúzió nélkül mennék el oda, totális székszeppszel.

Az egész azzal kezdődött, hogy a Szépművészeti bizonyos forrásokkal rendelkezett egy föld alatti kiállítóter kialakítására.

Álláspontom az volt, hogy ehelyett – más források bevonásával – készítsünk átfogó rendezési tervet arról a térről, amely hosszában nagyjából a kisföldalatti vonalát követve egészen a Petőfi Csarnokig tart. Azt javasoltam, hogy a forgalom legnagyobb része legyen kilitva innen úgy, mint a Várból. Csak elektromos járművek vagy konflisok közlekedhessenek a területen, amelynek építészeti és kulturális kínálata párját ritkítja az egész világon. Ehhez a koncepcióhoz, amelyet kormányülés is elfogadott, *Finta József* készített vázlatokat. Kérésre olyan épületeket tervezett a Felvonulási térre, a Múcsarnoktól az Ajtósi Dürer sor irányába, amelyek felépítésével nemhogy egyetlen fa nem került volna veszélybe, hanem a fákat beengedtük volna az épületek belső tereibe, udvaraira, szerves környezetébe. Ahogyan Hódmezővásárhelyen történt a ginkgo bilobával.

De hát milyen a magyar fa sorsa...

A szerves jelző már csak amiatt is fontos, mert értelmezésében az organikus építészet éppen erről szól, természet és épített környezet harmóniájáról, egymásra találásáról, találkozásáról. Ettől, ami történik, *Makovecz* a fejét fogná.

Mert ennek a szemléletnek nyoma sem mutatkozik a megvalósuló épületekben, miután az *Andrássy-negyeddel* kapcsolatos koncepcióból csak az úgynevezett múzeumi negyed maradt meg. De hadd szóljak arról is, hogy a koncepció egyik sarkalatos pontja az volt, hogy a felszíni forgalmat, elsősorban a nehéz járműveket, ki kell tiltani a Hősök teréről: levinni a föld alá, egy kéregalagútba, a *Podmaniczky* utcától majdnem az *Ajtósi Dürer* sorig. A múzeumokat érő füst-, zaj- és rezgésterhelést máshogyan nem lehetséges kiküszöbölni, s az alagútépítés költségei fajlagosan jelentősen csökkennének, ha egyben az új múzeumi épületek alapozása és a nagy föld alatti parkolók kialakítása is megvalósulna. A fővárosi álláspont azonban az volt, hogy nincs rá pénz.

Ez volt az egyik oka, amiért felálltam az államtitkári székből. Azt mondtam: hogy a Jóúristenbe, hogy ezelőtt egy jó évszázaddal volt pénz *Andrássy* útra, földalattira, *Operára*, *Zeneakadémiára*, a teljes Hősök terére, *Széchenyi fürdőre* – most pedig egyetlen 900 méteres kéregalagutat nem tudunk megépíteni? Olyant, amilyent a világ minden nagyvárosában évente építenek? Betlirre játszunk? A sajtó sem akarta megérteni, miről van szó. Ehelyett azon szórakoztak, hogy kompról fantáziáltak, amely majd átrepül a Dunán. Mert a mi újságíróink mérhetetlenül műveletlenek; fogalmuk sem volt arról, hogy repülő kompnak azt a kompot nevezték annak idején, amely minden gépi vagy emberi erő nélkül, pusztán a sodrás energiáját kihasználva, egyetlen kötél segítségével átröpítette az embereket a Dunán. Nem a levegőben, hanem a vízben. Ez a komp persze nem az *Andrássy* negyed része lett volna, csak megemlésttem egy sajtóértekezleten, mint a Pest és Buda közti kapcsolat egyik látványos lehetőségét.

Visszatérve a múzeumi negyedhez: miután az *Andrássy* negyedből leválasztott koncepció kidolgozásába vagy megvalósításába nem vontak be, itt sérített félnek számítok. Vagyis nem volna elegáns bírálnom, ami történik. Ezt nem » [...]